

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 163. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 21. серпня 1943. No. 163. Jersey City, N. J., Saturday, August 21, 1943. VOL. LI.

В СШПІІІ в Злучених державах Америки.
В СШПІІІ в Злучених державах Америки.

Тел. „Свобода”: ВЕрген 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016

THREE CENTS in the United States of America.
FIVE CENTS elsewhere.

Японці заплатять гірко за свою зраду...

Про Англо-Американську Конференцію в Квебеку знаємо певно стільки, що „безпошадні джентельмени”, себто президент Рузвельт і британський прем'єр Чорчил, обговорюють останки деталей, як знищити Гітлера як наскорше. Таке передав газетарам британський міністер інформації, Брендан Брекен, заявляючи, що зараз по звинненню Гітлера буде „прикладно покарана” Японія, а Британія не зложить зброї, поки цей „дикий і безпошадний нарід”, себто японці, „не заплатять гірко за зраду”. Знов про решту важних справ, що їх вирішено на Конференції в Квебеку дізнається світ скоро з подій на воєнних фронтах, казав Брекен.

ХТО І ДЕ ЗОГІДЖУЄ МАРКІЯНА ШАНКЕВИЧА?

Большевицькі У. Ш. Вісті помістили фейлетон про Маркіяна Шанкевича, про якого пише якийсь Л. Толонко як про „піонера розвитку української національної культури на Західній Україні”. Коли взяти під увагу, що це большевицька „наукова праця”, то можна сказати, що вона „ввійде”. Та і тут не обійшлося при кінці статті проти напасті на „осібників” серед „американських українців”, що „...в цей грізний і вирішальний момент в історії українського народу та цілого цивілізованого світа, засліплені вузькими, шкурницькими інтересами, намагаються торгувати добрим іменем, славою, життям українського народу та його державою”, а „злігавшись з його відвічними ворогами, снують огидні пляни, щоб задержати його в неволі, в стані наймита, який має працювати на других”. Отже ті „осібники”, що беруть себе за „представників” українського народу, пишеться далі, „не вагаються кидати каменем на найкращих представників українського народу в минулому і тепер”. Ось до таких, на яких ось ті „представники” накидуються, належить і — Маркіян Шанкевич, якого отсе большевицький „науковець” бере „в оборону” перед українськими представниками в Америці, пишучи, що:

„Ці мерзотники з великою заповнадливостю закривають твори Шанкевича сповнені великою любов'ю до слов'ян-побратимів і визвольної боротьби українського народу проти його відвічних ворогів. І відомо чому. Ця творчість Шанкевича стоїть їм на перешкоді в їх брудних і зрадницьких конлятах”.

Ось так розуміють у Советах святкування пам'яті Маркіяна Шанкевича американськими українцями. Мовляв: до нас в науку! Ми навчимо, як святкувати. І як розуміти твори Шанкевича?

ПІДПІЛЬНА ПОЛЬЩА ДО ЧОРЧИЛА.

Польська Агенція Телеграфічна в Лондоні переслала до Канади телеграму, одержану тайним способом з Польщі, а адресовану до британського прем'єра, Вінстона Чорчила. Телеграму мали підписати: Політичний Комітет, що обіймає всі політичні партії в Польщі, як теж краєвий відпоручник польського уряду на вигнання. В телеграмі зазначається, що Чорчил є в Польщі „не тільки найбільш шанованою людиною, але теж чоловіком, що має найбільше довіри”. Згадуючи за польську підпільну боротьбу з німецьким наїздником, кажеться так: „Ось та боротьба буде ведена в цілі досягнення свободи для Польщі та всіх братніх народів... як теж задля безпеки для усіх тривалого миру, опертого на засадах повної демократії, що змагає до щастя людськості та запевняє права людини”.

ЯК ПОЛАГОДИТИ СПІР МІЖ СССР І ПОЛЬЩЕЮ?

На ту тему мали говорити в Москві представники Злучених Держав Америки і Великої Британії з Сталіном. Але, чи до чого договорились, ніхто не подає.

ГОЛОД І ХВОРОБИ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Іван Петрушак, член чехословацької державної ради в Лондоні, сказав у своїй промові через радіо, між іншим, так: „З швейцарської преси цілий світ довідується, що на Підкарпатті лютують епідемічні хвороби з голоду. Довідується, що в Карпатах лютує плямистий і черевний тиф, червінка та інші хвороби. І мадярські власті змушені були визнати, що лишень в ужгородській окрузі захворіло на плямистий тиф 200 осіб... До голоду і виснаження прилучається ще недостача лікарів і ліків, бож всьо пожирає армія”.

ГОТОВІ ДО ІНВАЗІЇ, ЯКУ ПЕРЕДБАЧЕНО НА 1944 РІК

В Лондоні військові кола переконані, що воєнні події розвинулись для Аліантів так успішно й в так прискішеному темпі, що ще цього року можна зачати ті воєнні операції, які властиво мали відбутись в 1944 році. Кажеться далі, що аліантські повітряні сили „змягчили” Німеччину на 50%, а друга половина

ось цієї акції може бути виконана в далеко скоршому часі ніж цього вимагала перша половина. Ось те „змягчення” є нічим іншим, а тільки підготовкою до аліантської інвазії Європи на суші. З цього виходить, що властива інвазія Європи може зачатись цього року.

ВПАВ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД, ПРО НІМЕЦЬКЕ ГАЗДУВАННЯ В УКРАЇНІ.

Канадійська „Будучність Нації” з 14. серпня обговорюючи спільний воєнний кампанію та внутрішню заломаність і слабкість Італії, кінчить статтю ось так: „Український нарід приглядається нині, як падуть великі і фільні колись народи, щасливіші в цім життю досі від нашого. Падуть однак глибше і тяжче, як надала українська державність в 1919 році. Порівнюємо себе до них і находимо багато схожості, багато науки. А одною незаперечною наукою також є, що лишень нікчемні народи можуть пропасти. Упасти можуть навіть великі. Впав наш український нарід, але не пропав. І не пропаде так довго, доки в нього є віра і чесноти, доки в нього є відвага і охота боротись. Бо в боротьбі, як і в життю, перемагає той, хто вміє і хоче витримати до кінця. Нані нарід далі бореться за свою ще нездійснену свободу. Не заломився і стоїть на фановищі. За Божою ласкою ми витриваємо і переможемо!”

Пишучи на ту тему, советський журналіст Ілля Еренбург згадує за нацистського ідеолога, що прибув до Києва на зїзд німецьких чоловіків і жінок, щоби пригадати їм, що „не повинні забувати про потреби Німеччини”, та що кожна німкня в Україні повинна висилати кожного тижня принаймні один пакунок до Німеччини. При тому Розенберг заявив так: „Границя Німеччини пересунулась на 1,500 кілометрів на схід. Тота територія є багата у вугіль, збіжжя і худобу. Уже много пролято німецької крові за опанування тих східних просторів”. Згаданий журнал г згадує за нацистські курси в Києві, Миколаєві й Конотопі, що їх ведуть для молодих німецьких жінок. Один з нацистських лекторів, викладаючи на курсах про „німецьку плодovitість”, заявив так: „Беручи під увагу спосібності нордійської раси і карність німецьких жінок, за 40 років німецьке населення буде в Україні переважати”.

НІМЦІ РОЗСТРІЛЮЮТЬ ЛИТОВЦІВ.

ОНА подає, що лондонський „Дзеннік Польскі” надрукував вістку, що німецька окупаційна влада в Литві поставила недавно під суд коло 500 литовців, яким закидувано економічний саботаж та спротив владі. Декого присудили на смерть через розстріл, а решту загнано в концтраційні табори. Часопис ще пише, що нацисти побудували в Естонії, Лотві та Литві багато концентраційних таборів.

ОДЕРЖАВ СТАРШИНСЬКУ РАНГУ.

Канадійські „Українські Вісті” подають, що Фл. О. Горенський, канадійський українець, посол до альбертійського парламенту і шкільний інспектор цієї провінції, що служить другий рік прелетунстві, одержав рангу „Флаінг Офісер”-а.

ЧОГО ХОЧЕ ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД?

Урядова польська газета в Лондоні, пишучи про домагання Польщі, жадає цілих Східних Прус, Шлезьку, а кінчить ось так:

„Хочемо Польщі сильнішої, nobільшеної коштом Німеччини, але в першу чергу хочемо мати те, що ми вже посідали. І то не тільки Львів і Вільно, але і Тернопіль та Новгородок. Хочемо задержати нашу границю над Двиною і Збручем”.

Як бачимо, польські лідери далі невилічними шовіністи і утопісти.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За реалістичний підхід

Постійно доводиться нам чути про „братні народи“, про „спільне минуле“, про „спільні болі й радощі“ і тим подібну мову, що малаб звязати одні народи з другими, зробити їх друзями, чи об'єднати в „федераціях“.

Звичайно так буває, що про це найбільше говорять ті, що хотілиб когось визискувати економічно й політично, чи збільшити свою територію і своє панування коштом того сусіда, що то його зветься „братом“, часто навіть „рідним“. Тому, якщо думаємо про нове життя, булоб дуже вказаним залишити вже раз оць таку баламутну мову, а звернути на правильний і доцільний шлях, що мав би зводити народи до купи. Саме на такий шлях вказав у Лондоні Е. А. Джанстон, президент Юнайтед Стейтс Чеймбер оф Комерс.

Згаданий американець говорив там про будучі американсько-англійські взаємини, себто про те, як має виглядати теперішня американсько-бритійська спілка по війні. Він звернув увагу, що треба вже раз залишити говорити про кровну звязь. А підкреслив, що є глибокі різниці між Злученими Державами Америки і Британією, не зважаючи на спільну мову і спадщину. Радив з тим рахуватись. Зокрема ка-

зав він, що коли має бути між обидвома тими державами спільна повоєнна співпраця, то треба ту співпрацю розбудувати на такому пляні, що рахувавсяб з подійним станом, а не з сентиментом, побудованим на національним походженню.

Думаємо, що це дуже розумний підхід до справи. А розумний тому, що глядить у далеку будучину і будує пляни на чімсь тривкішим ніж сентимент. А коли тут мова про Англію і Америку, то додамо, що можнаб теж навязати спільну працю і розв'язати конфлікти, наприклад, і на сході Європи, колиб там примінено ось таку засаду „реального підходу“. Бо чи не булоб краще, колиб так москалі й поляки залишили деклямації про „спільне історичне співжиття“ з українським народом і „словянську спільноту“, а взялись за „реалістичну“ розв'язку добросусідських відносин, рахуючись з тим, з чим український нарід не погоджується, чого не любить, як із тим, чим він дорожить. Очевидно, що те саме відноситься теж і до українського народу. Тільки тут та різниця, що український нарід нікому ніщо не накидає, а навпаки, йому накидають. І то силою.

щили самі потяги з постачанням. Із советського боку були вісті, що впродовж минулих п'ять місяців знищено 22 льокомотиви та яких 3,000 вагонів і викинено з рейок звиз 200 потягів. Житомир, що лежить 400 миль поза фронтом обведено окопами, колючим дротом і засіками для охорони перед партизанами“.

Україна багата в вугілля, а її копальні знаменито розвинені. Однак, Розенберг, організатор східних територій, недавно публічно дякував робітникам шлезьких копалень за висилку вугілля в Україну.

Гітлер часто вимагував багатством України поперед очі свого запомороченого народу. Україна мала бути розвинена, сколонізована та вживана як величезне джерело багатства для Третього Райху. Однак вже самий факт, що він тепер забрав 700,000 робітників із України до праці в німецьких фабриках і на полях, є доказом повного краху того сподівання. Все, що тепер кажуть (німці) це те, що „мілітарна ситуація“ там вдовольюча. Посідання України помогло Німеччині, однак воно не стало спасінням, якого Гітлерів Райх сподівався та на яке числив. Коли вгадування грача хибне, то це завжди приносить далекосяглі шкоди для нього.

ДЕНЬ НАРОДНОГО ВИЗВОЛЕННЯ НАБЛИЖАЄТЬСЯ.

Д-р Пуріч, новий югославський прем'єр, виголосив у Лондоні промову, звернену до народів Югославії, в якій сказав, що „день народнього визволення вже наближається“. Теж заявив, що його уряд є тільки тимчасовим, а як тільки Югославія буде визволена, то населення вибере собі новий уряд.

ПРОТИ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЖИДІВ.

Пастирський лист католицьких єпископів Словаччини, звернений проти переслідування жидів, є підписаний, між іншим, д-ром Павлом Гойдичем, греко-католицьким єпископом Пряшівщини.

ВСІ ІДУТЬ

— до —

STEPHEN D. SATZEWICH

32 E. 7th ST., NEW YORK CITY

Купувати фарми, дома, землю і ринки потрібні асекурації, як також продавати фарми або дома.
Tel.: GRamercy 3-0713

УКРАЇНСКА КАТОЛИЦЬКА ПАРОХІЯ церкви св. Михайла в Стоу, Па., пошукує МАЛЯРРА-АРТИСТА до мальовання церкви в середині. Інтересуючийся зволить зголоситися до 159-63

КОМІТЕТУ

174 Rowland St., Pottstown, Pa.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіз крові для подружжого свідства.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години: денно від 10 до 7. В неділю офіс зачинений.
Жінка-доктор до обслуговування.
X- & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

ВИБРАЛИБ РОСІЮ.

Шведська гезета „Тіднінген“ пише, що якщоб для німців не було вже ніякого іншого виходу, а тільки безумовна здача, згідно з вимогами Рузвелта і Чорчила, або окремий мир з Росією, то вони вибралиб це друге. Очевидно, як можна припускати, вибралиб мир з вимогами Сталіна. Теж згадується і за націоналістичну пропаганду, яка досить виразно вказує на таку можливість.

МИРОН ЛИТВИН і СИН**УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні та
нижчій як \$150.

ОБСЛУГА НАКРАЩА**JOHN BUNKO**

Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ й околицю**МИХАЙЛО НАСЕВИЧ**

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 5-8577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОН І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

“Немає української добиці”

Канадійський „Новий Шлях“ з 14. серпня б. р. помістив статтю ось такого змісту:

* *

Винніпегський щоденник Винніпег Фрі Прес (11. серпня, 1943) подає в передовиці під повижчим наголовком:

Повідомлення з України, переважно подавані німецькими чинниками, вже не скривають розчарування нацистів із окупації того багатого та врожайного краю. Двадцять-пять років тому німці окупували були Україну, певні того, що її величезні харчові засоби усунуть розчаровану харчову ситуацію, яка була в Райху 1918 року. Однак та окупація, яка була вислідом договору в Бересті литовському, не принесла німцям нічого. Їхне жниво (в Україні) сьогодні також мізерне.

Націсти сподівалися, що харчові продукти України так заповнять їхні склади, що вони зможуть звербувати чоловічу філу їхніх держав-попутчиків до армії чи до німецької воєнної

індустрії. Недавні вісті про розв'язання сателітських дивізій (румунських, мадярських і др.) на східному фронті в меншій мірі відзеркалюють невдоволення тих підпорядкованих країв, як факт, що Балкан і Наддунайські краї не продукують харчів, яких потрібно їхньому населенню, що експорти з України малі та що чоловіків треба висилати домів, щоб продукували харчі.

Є вісті, що дещо харчів — особливо пшениці, ростинних олій і яєць — вислано з України в Німеччину, але Лондон Таймс пише:

На широких просторах українське хліборобство діє в найбільш примітивний спосіб. Трактори, які Німеччина постановила вислати впродовж зими, вбільшості прибули з опізненням, тому, що залізничі були заняті військовим постачанням. Пізніше німецька преса повідомила про висилку великої кількості серпів і дрібного господарського знаряддя.

Більшу частину випродукованих харчів селяни укривали, а партизанські ватаги часто ни-